

Innovasjon i oppfølging av unge – Produksjonsskule som tiltak mot utanforskap og fråfall i vidaregåande opplæring

Prosjektet viser til FINNUT sine satsingsområde A) Læringsprosessar, vurderingsformer og læringsutbytte, C) Styring, leing, organisering og resultatoppnåing, og D) Utdanning, samfunn og arbeidsliv. I samsvar med den nasjonale satsinga for å styrka gjennomstrøyminga i vidaregåande opplæring (Meld til St. nr 44) har Hordaland Fylkeskommune *auka læringsutbytte og fullføring* som overordna mål for det pedagogiske utviklingsarbeidet (Hordaland Fylkeskommune 2015). Målsettinga er nedfelt i overordna planar, og vidareført inn i verksemdsplanar ved den enkelte skule. I Hordaland Fylkeskommune (HFK) er det ei prioritert oppgåve å sikra høge gjennomføringstal for elevar i vidaregåande skule. Kunnskapsdepartementet kunngjorde 11.04.16 ein forskningsrapport utarbeidd av SØF (Falch, Bensnes og Strøm 2016), der gjennomføring og deltaking utgjer fire av sju variablar for å måla skulane sitt bidrag til læring og fullføring. Dette viser at gjennomføring framleis står høgt på den politiske dagsorden og Ny GIV-satsinga blir følgd opp. Gruppa av elevar som ikkje fullfører, er samansett og inkluderer elevar med gjennomført løp på lågare kompetansenivå (lærekandidatar, elevar i arbeidstrening og elevar med alternative opplæringsplanar) og elevar som ikkje har bestått eitt eller fleire fag eller fagprøva (Reegård og Rogstad 2016). Mangfaldet i gruppa av elevar som ikkje fullfører, krev då at det vert gjennomført fleire tiltak som kan hindra utanforskap og styrka gjennomføring av vidaregåande opplæring. Vi søker finansiering til innovasjonsprosjekt der vi vil utvikla og etablera ein produksjonsskule med heildøgntilbod som tiltak for ungdom alderen 15 til 21 år. Med tiltaket ynskjer ein å sikre rask tilbakeføring til skule eller anna opplæring. Prosjektet handlar om utvikling av gode individuelle og organisasjonsmessige læringsprosessar, nye måtar å organisera opplæring på og å styrka tverrsektoriell samhandling. Målet med tiltaket er å auka ungdommar sitt høve til å lukkast i vidare utdanning og arbeidsliv.

DEL 1: Innovasjonen

1. Overordna idé: Gjennom prosjektet «*Innovasjon i oppfølging av unge*» vil HFK hindra utanforskap og styrka gjennomføringstalet i vidaregåande opplæring for ungdom mellom 15 og 21 år som står utanfor opplæring og arbeid, eller som treng å koma ut av sin daglege kontekst. HFK vil gje ungdommar eit praktisk utdanningstilbod gjennom etablering av ein produksjonsskule etter inspirasjon frå Danmark. Opplæringa i produksjonsskular er tufta på arbeid og undervisning i verkstad etter det såkalte *Meisterlæreprinsippet* (Lave og Wenger 1991, Nielsen og Kvale 1999). Produksjonsskulen skal vera eit alternativt og tilbakeførande tiltak for unge som har falle frå enten på yrkesfaglege eller studieførebuande utdanningsprogram i vidaregåande skule, eller ungdom som treng eit mellombels alternativ i overgangen mellom ungdomsskule og vidaregåande opplæring. I arbeidsmetodar og opplæring ligg danning og livsmeistring til grunn, og ein nyttar mellom anna motiverande intervju som tilnærming. HFK har allereie etablert ein produksjonsskule i fylket, *Hyssingen* i Bergen, der fråfallsungdommen i Bergen kan få eit tilbod. Hyssingen har no eit verkstadstilbod på dagtid knytt til bygg- og anleggsgfag, mat- og restaurantfag, kultur- og mediefag, og design og handverksfag. HFK har vidare konkludert med at det er naudsynt med eit tilbod som kan fange opp ungdommar frå resten av regionen og ungdom frå tilstøytande fylke. Etablering av eit heildøgns aktiviserings- og oppfølgingsstilbod er innovasjonen i prosjektet. Produksjonsskulen blir lokalisert i Ulvik i Hardanger. Tilbodet i Hardanger er tenkt knytt til lokale føresetnader og vil gi tilbod innanfor naturbruk, mat- og restaurantfag, byggfag, teknikk og industriell produksjon, design og handverk, kunst, design og arkitektur, og studiespesialiserande. Aktivitetane er ikkje planlagt å vere strukturert etter utdanningsprogramma, men tematisk: «Frå jord til bord», «Frå fjord til fjell», «Frå topp til tå», og «Frå ord til handling». Dette for å forebygge feilvalg ved at ungdommane skal få bli kjent med ulike fag på nye måtar. Produksjonsskulen i Ulvik vil kunne strekkje aktivitetane utover døgnet, det vil seie ut over

ordinær skuledag. Det er med på å styrke danning og heilskapleg kompetanse i tilbodet. I produksjonsskulane får ungdommane tett oppfølging i ein avgrensa tidsperiode på inntil eitt år. I det følgjande vil innovasjonen omtalast som *Hjeltmes*.

2. Innovasjonsgrad: I nordisk samanheng har Noreg, med unntak av Island, det høgste fråfallstalet i vidaregåande opplæring (om lag 30 % fråfall). Til forskjell frå Noreg har ein i Danmark høg aktiviseringsinnsats overfor unge og denne har blitt styrka gjennom eit breiare spekter av program og verkemiddel. Dette har skjedd sjølv om Noreg fram til no har hatt ein betre generell arbeidsmarknadssituasjon (Halvorsen m. fl. 2012). Et uttrykk for skilnaden i aktiviseringsinnsats er at ein i Danmark har hatt produksjonsskular som ein del av den nasjonale utdanningspolitiske satsinga, mens dette tiltaket i norsk samanheng er eit nytt tiltak. Dei fleste fylka i Noreg har etablert fleire tiltak som skal fange opp ungdom som har falle ut eller som står i fare for å falla ut av ordinær vidaregåande opplæring. Dette mangfaldet gjer at tilboda som er utvikla gjerne framstår som ein kompleks tiltakspakke der det er krevjande å sikre tilstrekkeleg kvalitet i iverksettinga av tiltaka (Lillejord m. fl. 2015). Enno er det få fylke som har arbeidd med å setja arbeidsretta og opplæringsretta tiltak i ein systematisk samanheng, der tiltaka som er utvikla er forankra breitt og tverretatleg (Riksrevisjonen 2016). HFK erfarer også at arbeidet med oppfølging av ungdom utanfor opplæring og arbeid ikkje har vore tilstrekkeleg tverretatleg forankra, og difor har ikkje desse ungdommane fått naudsynt og tilstrekkeleg hjelp undervegs i tiltaka dei har vore del av. Det er særst viktig at det vert etablert tiltak som tar utgangspunkt i behova dei unge har, og som representerer eit tydeleg alternativ til ordinær opplæring, fordi fråfall ofte skuldast manglande meistringsopplevingar, svake grunnleggjande ferdigheiter, samt ei manglande kjensle av tilhørsle hos dei unge (Markussen 2016, Kunnskapsdepartementet 2011, 2007). I dette prosjektet vil HFK utvikla eit effektivt tiltak som kan snu situasjonen for deltakarane. Produksjonsskular representerer eit heilt nytt tiltak i Noreg, der opplæringa ikkje er knytta til tradisjonelle undervisningsformer, men er fundert på relasjonelt danning- og læringsarbeid i verkstadssamanheng (sjå pkt 12). For å sikre eit kvalitativt godt og effektivt tiltak ynskjer HFK ei tverretatlig forankring, og å utvikla produksjonsskulen i tett samarbeid med forskarar. Forskinga vil vere avgjerande for systematisering av erfaringar frå *Hyssingen*, identifisere kontekstuelle, økonomiske og organisatoriske vilkår for etablering av *Hjeltmes* som eit heildøgntilbod, bidra i utviklinga av opplæringstilbod i tråd med gjeldande læreplanverk, og måle tilbakeførande verknader av tilbodet for ungdommane.

3. Verdiskapingspotensial: Gjennom dette prosjektet vil HFK bidra til auka kvalitet og treffsikkerhet i eigne og relaterte aktørars tenester for målgruppa. Tilstandsrapporter frå *Hyssingen* stadfester at meir enn 50 % av dei unge vert ført tilbake til vidaregåande opplæring eller går over i ordinært arbeid eller læreplass etter at dei har avslutta tiltaket (HFK 2016). Produksjonsskular har eit særleg nyttepotensiale fordi tiltaket både er retta mot ivaretaking av deltakarane, men samstundes er tiltaket retta mot omgjevnadane, då produktutvikling og tenesteyting skjer i sameksistens med miljø utanfor (eksempelvis bygg-produksjon og kafedrift ved *Hyssingen*). Vare- og tenesteproduksjonen ved skulane kan gje inntekter undervegs, og vil kunne bidra til reduserte kostnader for HFK på lengre sikt. Ein annan positiv effekt av prosjektet er at det er med å etablere eit naudsynt kunnskapsgrunnlag for vidare utvikling av effektive tiltak som kan hindra utanforskap og styrka gjennomstrøyming i vidaregåande opplæring i andre regionar. I samband med etablering og oppstart av *Hyssingen* produksjonsskule etablerte HFK eit tverrsektorielt samarbeid med NAV, BIKS Industriopplæring, Bergen Bygg & Eiendom AS, Opplæringskontoret for hotell- og restaurantfag i Hordaland (Reisos) og Bergen Næringsråd. Dette samarbeidet vil forsetja i det vidare prosjektet. For *Hjeltmes* har fylkeskommunen samarbeid med aktuelle lokale aktørar.

4. Forskningsbehov: Når HFK no vidareutviklar og startar opp produksjonsskular som opplæringstiltak, er det derfor særst viktig at tiltaket vert følgt opp med forskning som kan gje eit breitt kunnskapsgrunnlag for innovasjonsarbeidet. Her er det fleire område det er nødvendig å fokusera på, mellom anna: a) Å kartleggja dei lokale føresetnadene for at ein lukkast; organisatorisk og med tanke på kompetanse, fysisk læringsmiljø, relasjonar til lokalt næringsliv og utdanningstilbod, b) Samhandlinga mellom ulike aktørar; NAV, OT, helseteneste, næringsliv, c) Produksjonsskulane sin kompatibilitet med nasjonalt læreplanverk, andre førebyggjande og tilbakeførande tiltak, d) Kva for erfaringar ein kan overføra frå Hyssingen til *Hjeltnes* i utvikling og etablering av produksjonsskulen i Ulvik, og e) Kor kostnadseffektiv produksjonsskulane er i høve til alternative tiltak med omsyn til gjennomføring av vidare opplæring. Forskinga i prosjektet vil dermed kunne bidra til kunnskapsgrunnlaget for å auka kvaliteten i oppfølginga av ungdom utanfor skule og arbeid, og stimulera og bidra til den offentlege debatten om fråfall og utanforskap.

5. Prosjektorganisering og samarbeid. Organisering og prosjektplan:

Prosjektgruppa i dette prosjektet består av følgjande personar fra HFK og Uni Reserach Rokkansenteret:

- Nina Ludvigsen (prosjektleiar, seksjonsleiar OT/PPT-Sjef, Opplæringsavdelinga Hordaland fylkeskommune)
- Helene Systad (Konstituert regionleiar Opplæringsavdelinga i Hordaland fylkeskommune)
- Kommande daglege leiar ved Hjeltnes produksjonsskule
- Anne D. Homme frå Uni Research Rokkansenteret (prosjektleiar, FoU)
- Helene M. K. Eide frå Uni Research Rokkansenteret
- Egil Kjerstad frå Uni Research Rokkansenteret

Prosjektgruppa har ei samla, tverrfagleg og nettverksmessig solid kompetanse for å gjennomføra oppgåvene som inngår i prosjektet.

Vi har etablert ei referansegruppe som vil møtast fem gonger. Prosjektgruppa vil nytta seg av kompetansen i referansegruppa og nettverk i utviklinga og gjennomføringa av innovasjonen. Dette gjeld særleg den andre delen (etablering av Hjeltnes produksjonsskule), og for å spreia kunnskap frå prosjektet. I referansegruppa inngår **Marianne Søgård Sørensen** (konsulent i Produksjonsskoleforeningen, Danmark), **Toril Ringholm** (førsteamanuensis, Senter for Innovasjon i tjenesteyting, Høgskolen i Lillehammer), Leder PPT, Opplæringsavdelinga Hordaland fylkeskommune, Leder for studiesenter Årstad vidaregåande skule, Bergen, **Baste Bruarøy** (dagleg leiar Hyssingen produksjonsskule), **Egil Arne Aas** (rådgjevar og ungdomskontakt for NAV fylke), **Torunn Ask** (OT-leiar i OT/PPT), og **Natalia Golis** (bygdeutviklar Ulvik herad).

DEL 2: FoU-aktivitetane

6. Mål: Hovudmål: Å undersøkje potensialet til produksjonsskular som alternativt og tilbakeførande tiltak til vidaregåande opplæring eller framtidsretta utdanning.

Delmål: a) Kartleggja kva for lokale, økonomiske og organisatoriske føresetnader som må vera til stades for at ein skal sikra at minst 50 % av deltakarane i tiltaka oppnår gjennomføring av vidare opplæring.

b) Utvikla eit produksjonsskuletilbod som tek omsyn til nasjonalt læreplanverk.

c) Utredda ulike modellar for eit heildøgntilbod

- d) Bidra til å heva den tverrsektorielle innsatsen i skjæringspunktet mellom opplæring, næringsliv og hjelpetiltak. Vi reknar med at samarbeidsstrukturar i tilknytting til den enkelte av dei to produksjonsskulane vert systematisert og utvikla vidare.
- e) Identifisera kva som er tenleg organisatorisk plassering av produksjonsskuleverksemda.
- f) Bidra til kunnskap om produksjonsskular, som har overføringsverdi til andre lokale og nasjonale kontekstar. Vi reknar med å identifisera sentrale føresetnader for etablering og vidare ekspansjon av produksjonsskular i norsk samanheng.
- g) Gje innsikt i samfunnsøkonomiske gevinstar og risiko som knyter seg til produksjonsskular som aktiviseringsalternativ for unge som står i fare for langvarig utanforskap. Vi reknar med at tilbakeføring til vidaregåande opplæring eller arbeid vil føra til store samfunnsøkonomiske og individuelle gevinstar.

7. FoU-utfordring og –metode: Vi veit noko, men ikkje utfyllande, samla og systematisk om kva slags typar innsatsar som gjev best effekt med omsyn til arbeid og inkludering av unge som står utanfor ordinært arbeidsliv og opplæringstilbod (Riksrevisjonen 2016). Fråfall i vidaregåande opplæring er ei avgjerande forklaring på ungdomsarbeidsløyse (Reegård og Rogstad 2016). Om lag 30 % av elevane i norsk vidaregåande opplæring gjennomfører ikkje opplæringa (SSB 2015), og ein har god kunnskap om kva grupper ungdom som står i fare for å falla ut av opplæringsløpet (Falch et al. 2010). I norsk samanheng hevdar Halvorsen m fl. (2012) at tyngdepunktet i tiltak mot auka ungdomsarbeidsløyse har vore meir generelle økonomiske og arbeidsmarknadspolitiske innsatsar. Forsking om oppfølging av utsett ungdom i NAV (Frøyland, Maximova-Mentzoni og Fossetøl 2016) viser at viktige verkemiddel mot utanforskap er kombinasjonar av motivasjons- og meistringsarbeid saman med rask og målretta skreddarsydd sosialfagleg oppfølging inn i tilrettelagde skuletilbod, saman med kombinasjonar av arbeid og skule eller ordinære arbeidsforhold. Det er behov for å utvikla fleire konkrete målretta tiltak for tilbakeføring til utdanning, der forskning kan medverka til å sikre at tiltaka blir effektive og kan følgjast godt opp. Gjennom Kunnskapsenteret sin gjennomgang av internasjonal forskning (Lillejord m. fl. 2015) veit vi at det er fem suksessfaktorar som går igjen innan tiltak som har dokumentert effekt på fråfall. Kort framstilt er dei fem faktorane: a) at det må etablerast og oppretthaldast sterke og tillitsskapande relasjonar mellom aktørar i og utanfor skulen på alle nivå, b) at det må sikrast god kontakt mellom nivåa, til dømes mellom ungdomstrinn og vidaregåande skule, c) at det må være brei oppslutnad blant deltakande aktørar i alle delar av prosessen, d) at intervensjonar må setjast i verk så tidleg som mogleg etter at problemet er definert, og e) at tiltaka/intervensjonen må vera systematisk både under planleggings- og iverksettingsfasen. Det handlar både om at tiltaket blir sett i verk slik det skal, og at det blir følgt opp i alle fasar. I nordisk samanheng finn vi forskning på produksjonsskular i Danmark (Larsen 2001, Lau 2015, Nielsen 2010, Sørensen og Hoppe 2012), men til tross for omfattande litteratursøk har vi ikkje funne forskning omkring produksjonsskular sitt potensiale som læringsarena i ein norsk kontekst. Det er med andre ord behov for å utvikle meir kunnskap om korleis produksjonsskular som aktiviseringstiltak kan tilpassast lokale og nasjonale føresetnader i Noreg. Det kan gi stor nytte å samla, systematisera, samanstillast og informera om slike praksiseksempel og prosjekt. Målet må vera å inspirera til læring og utvikling, både nasjonalt og på eit nordisk plan. Problemstillinga i FoU-delen av prosjektet er å utvikla potensialet til produksjonsskular som tilbakeførande tiltak. For å utvikla produksjonsskular som effektive tiltak er det naudsynt å undersøkje ulike aktørar sine vurderingar og følgja prosessen frå ulike ståstader (Winter 2003, Ball, Maguire og Braun 2012). Difor er det lagt til grunn ei tilnærming der statsvitskap, sosiologi, pedagogikk og økonomi er samanstillast. Ambisjonen er å bidra i utviklinga av produksjonsskulane gjennom kunnskapen om korleis idear, verdiar, interesser og bestemte oppfatningar om mål-middelsamhengar etablerer seg i praksis, og kva vilkår som må vera til stades for å realisera produksjonsskular som tiltak. Denne kunnskapen

kan overførast til andre kontekstar og nyttast i etablering av produksjonsskular andre stader i landet.

FoU-metode: FoU-aktiviteten nyttar både kvalitative og kvantitative metoder, eit såkalla *mixed methods* design (Johnson, Onwuegbuzie og Turner 2007). Styrken ved designet er at ein fangar opp både kvalitative og kvantitative dimensjonar ved innovasjonen, og vidare at dei kvalitative og kvantitative aspekta ved prosjektet er integrerte og kan informera kvarandre (Ludvigsen, Krumsvik og Furnes 2015). FoU-aktiviteten vil dra vekslar på eksisterande statistikk om gjennomføring av vidaregåande opplæring i HFK, saman med aktivitetstilbod til ungdommar som vert følgde opp av fylkeskommunen si oppfølgingstjeneste (OT). I tillegg vil vi følgja HFK sin statistikk om «OT-ungdommane» som får tilbod om produksjonsskule i inntil to år etter avslutta tiltak for den enkelte. FoU-aktiviteten skal også kartlegga lokale føresetnader for produksjonsskulane, forstått som organisasjon, kompetanse, fysisk læringsmiljø, relasjonar til lokalt næringsliv og utdanningstilbod. Gjennom intervju vil ein samla inn data med sentrale aktørar som samarbeider med produksjonsskulane og ungdommar i produksjonsskulane. Aksjonsforskning vil verte nytta i utvikling av opplæringstilbodet i tråd med læreplanen og av eit heildøgntilbod. For å analysere om det er signifikante skilnader mellom dei to tiltakstypene med omsyn til kostnader og effekt, tar vi utgangspunkt i HFK sine registerdata (databasane OTTO og VIGO). Her kan ein både berekne effektmål (varighet i utdanning eller arbeid 6, 9 og 12 mnd etter tiltaksslutt og sannsynligheita for å vere i arbeid/utdanning) og tallfesta ressursbruken frå HFK på individnivå. Vi veit kva gruppe individ tilhøyrer, tiltaksgruppa eller kontrollgruppa, slik at vi kan berekne den såkalla inkrementelle kosteffektraten (ICER:incremental cost-effectiveness ratio). ICER kan gje ein peikepinn på om produksjonsskulane "gjer meir for pengane" enn alternative tiltak for samme gruppe/kategori av ungdommar.

Risiko: I dette prosjektet er det risikofaktorar knytta til tilgangen på deltakarar i tilbodet etter at dei har slutta i produksjonsskulen. Dette vil vi møte med å arbeida aktivt for å etablera gode relasjonar til den enkelte deltakar som vert intervjuet og følgja dei over tid i tiltaka. Tett samhandling mellom forskarar og tilsette ved produksjonsskulane vil også kunne medverka til ei styrking av relasjonen mellom deltakarar og forskarar. Etersom deltakarane i produksjonsskulane er å rekna som sårbare informantar for forskning, vil prosjektet meldast til Norsk samfunnsvitskapleg datateneste (NSD) slik at krav til at prosjektet er etisk forsvarleg vert ivaretekt gjennom heile forskingsprosessen. Det er heller ingen kjente risikofaktorar knytta til FoU-aktiviteten, då informantene vil vera sentrale aktørar i innovasjonen. Samstundes har forskarane brei erfaring med informanthandsaming. Reint praktisk kan Eide og Homme om naudsynt gå inn og overta oppgåvene til kvarandre, og dersom uforutsette ting skulle henda er det fleire godt kvalifiserte forskarar ved Uni Research Rokkansenteret som vil kunna overta oppgåvene i FoU-prosjektet, også Kjerstads oppgåver.

8. Prosjektplan

a) Hovudaktivitetar («arbeidspakkar») i prosjektet

Målsettingane skal prosjektet oppnå ved følgjande arbeidspakker:

Arbeidspakke 1: *Utvikling av produksjonsskulen på Hjeltnes i tråd med læreplanverket* (Eide er ansvarleg)

- aksjonsforskning: utvikla fagleg innhald i produksjonsskoletilboda i tråd med gjeldande læreplanverk
- systematisering av erfaringar og kunnskapsoverføring frå Hyssingen

Arbeidspakke 2: *Lokale føresetnader for utvikling av heildøgntilbod på Hjeltnes* (Homme er ansvarleg)

- følgjeforskning: identifisere tenleg organisatorisk plassering og kartlegge lokale føresetnader som: organisasjon, kompetanse, fysisk læringsmiljø, relasjonar til kommunale tenester, lokalt næringsliv og utdanningstilbod ved *Hjeltnes*.
- identifisera kritiske faktorar for utvikling av heildøgntilbod ved *Hjeltnes*
- følgjeforskning innovasjonsprosessen i HFK: vurderer korleis resultat frå prosjektet kan implementerast i HFK sitt vidare utviklingsarbeid.

Arbeidspakke 3: Individuelle føretsetnader og gevinstar for deltakarane i produksjonsskular (Homme er ansvarleg)

- kartlegging av seleksjonskriterier for deltaking i produksjonsskular
- følgjeforskning: følgja deltakarar i produksjonsskulane, og vidare inntil to år etter avslutta opphald ved begge produksjonsskulane. Kva er deltakarane sitt utbytte av produksjonsskulen mens dei er i tiltaket og i etterkant?

Arbeidspakke 4: Samfunnsøkonomisk evaluering (Kjerstad er ansvarleg)

- kvasi-naturleg eksperiment med ei tiltaksgruppe (produksjonsskulane) og ei kontrollgruppe (anna tiltak) der både gruppene er vurdert å vere like med omsyn til potensialet for tilbakeføring. Det er imidlertid ikkje mogleg å randomisera fordelinga av individdata på tiltaka.
- Gjennomføra ein kosteffektanalyse basert på individdata frå kvasi-eksperimentet. Er produksjonsskuletiltaket ein meir kostnadseffektiv måte å auke deltaking i arbeidsliv eller vidare skulegong 6, 9 og 12 månader etter tiltaks slutt?
- følgja dei same deltakarane med sikte på å samanlikna dei akkumulerte nivåa på (eventuelle) tilleggsressursane HFK har sett inn i løpet av dei første 2 år etter tiltaks slutt. I kva situasjon er deltakarane 2 år etter tiltaks slutt, i arbeid, i utdanning?

Funn frå alle dei fire arbeidspakkane vil vere grunnlag for vidare utvikling av *Hjeltnes* og nyttast i HFK sitt vidare arbeid med målsetninga om auka gjennomføring og læringsutbytte i vidaregåande skule.

b) Sentrale milestolpar for FoU-aktivitetane

Sjå elektronisk søknad «Framdriftsplan»

9. Ansvar og roller i gjennomføring av FoU-aktivitetane

Prosjektplan: Hovedaktivitetar, med tilhøyrande mål og leveransar

Nr.	Mål og leveransar for hovedaktiviteten	Kostnad	Ansvarleg partnar	Deltakande partnarar
1	FoU-aktivitetar, prosjektleing FoU, gjennomføring av arbeidspakke 1, 2, 3 og 4, inkludert datainnsamling, analyse, skriving og publisering av ein rapport (norsk) og tre vitenskaplege artiklar, samt formidlingsarbeid. Forskarane vil delta på alle prosjektmøte og møte i referansegruppa, samt gjera følgjeforskning på tiltaka, samt vurdere implementeringa av funn frå prosjektet i det vidare arbeidet til HFK	5321	Uni Research Rokkansenteret	Hordaland Fylkeskommune
2	Driftsmidlar for Fou delen av prosjektet; nokre midlar til feltarbeid, konferansedeltaking med paper, språkvask, open access (åpen tilgang til publisering på nettet), litteratur, noko hjelp til transkripsjonar av intervju, reising i samband med seminar/deltaking	469	Rokkansenteret	Hordaland Fylkeskommune
3	Møte for og med referansegruppa	210	Rokkansenteret	Hordaland Fylkeskommune
4	Eigeninnsats Hordaland Fylkeskommune: administrativ prosjektleing, delta på prosjektmøte og møte i referansegruppa, vidareutvikla tverrsektorielt samarbeid, og planleggja og vidareutvikla innovasjonen (Hyssingen og Hjeltnes)	2446	Hordaland Fylkeskommune, eigeninnsats	Rokkansenteret
5	Fylkeskommunale utviklingsmidlar til realisering av innovasjonen, her inngår midlar til innsamling av statistiske data, kompetansegejevande tiltak for lærarar/verkstadsleiarar/ miljøarbeidarar etc.	489	Hordaland Fylkeskommune, eigeninnsats	Rokkansenteret
Sum	6000 fra forskningsrådet + 2653 i eigeninnsats frå Hordaland fylkeskommune	8936		

10. Kostnader per utførande partnar (i 1 000 kroner)

Partnar	Totale kostnader til FoU-aktivitetane hos partnaren (personalkostnader og indirekte kostnader + utstyr + andre driftskostnader)	Eigenfinansiering og anna finansiering frå partnaren (eigeninnsats + kontantbidrag)
P1	2936	2936
P2	6000	6000
Sum	8936	8936

Sjå elektronisk søknad «Budsjet: Kostnadsplan og Kostnadsstad».

11. Andre samarbeidsrelasjonar for FoU-aktivitetane

Ikkje relevant for FoU-aktivitetane.

DEL 3: Realisering av innovasjonen og utnytting av resultat

12. Plan for realisering av innovasjonen: Innovasjon i fylkeskommunen er ikkje noko nytt (Ringholm, Teigen og Aarsæther 2013). Vi definerer offentleg innovasjon som ein «prosess for utvikling av kreative idear som blir implementert i nye løysingar som gjev verdi til samfunnet» (Bason 2010). I offentlege innovasjonsprosessar er fylkeskommunen ein sentral aktør i samspel med kunnskapsinstitusjonar, private, offentlege og/eller frivillige aktørar, og brukarar/innbyggjarar. Dette kallast gjerne «samarbeidsbasert innovasjon» (collaborative innovation) (Bommert 2010) eller «open innovasjon» (Chesbrough 2003, Rørvik 2014). Prosjektgruppa vil arbeida for å implementera innovasjonen frå prosjektet inn i fylkeskommunen sine rutinar og i det vidare planarbeidet. Prosjektgruppa ynskjer vidare å motivera andre fylkeskommunar til å tenkja nytt kring arbeidet med tiltak retta mot å styrka gjennomføring av videregående opplæring. Det er behov for å auka merksemda om produksjonsskular som motiverande

verkemiddel for vidare karriereveg for unge, både blant ungdomane sjølv, men også blant fylkeskommunens rettleiarar i førstelinja (særlig OT rådgjevarar og NAV rådgjevarar). Difor vil prosjektgruppa i samarbeid med andre halda kurs for rådgjevarar i OT og NAV. I utdanningssektoren skjer ikkje spreiding gjennom marknadsmekanismar, men heller gjennom ulike former for nettverksbygging, bruk av møteplassar, og ulike samarbeid etc (sjå t. d. Ringholm m. fl. 2013). For å bidra til spreiding av kunnskap om innovasjonen, vil prosjektgruppa delta på ulike etablerte møteplassar mellom fylkeskommunen, NAV, BUF- etat, og kommunane, i tillegg til møtearenaer i regi av Bergen Næringsråd. Andre fylkeskommunar har allereie vist stor interesse for tiltaket og fleire har besøkt Hyssingen. Gjennom innovasjonen og FoU-prosjektet vil samarbeidet med dei andre fylka bli styrka. For konkretisering av milepålar i realiseringa av innovasjonen, sjå elektronisk søknadsskjema «Framdriftsplan».

13. Risikoelement: Det er knytt enkelte risikoelement til delar av innovasjonen. Tiltaket Hyssingen er allereie etablert og skal no vidareutviklast. Det er ikkje knytt spesielle risikoelement til denne utviklinga. Tiltaket Hjeltnes skal iverksetjast hausten 2018. Realiseringa av *Hjeltnes* innanfor tidsplanane i prosjektet vil krevja at sakshandsaminga i Fylkeskommunen er rask og effektiv, og at finansieringa av tiltaket kjem raskt på plass. Nemde risiko vert oppvegen av at a) heile satsinga på produksjonsskular (Hyssingen og Hjeltnes) er forankra i den øvste leiinga i HFK, b) det er stor politisk og administrativ vilje til å etablere Hjeltnes, og c) det er etablert gode tverrsektorielle samarbeidsrelasjonar til mellom anna kommunar i regionen (sjå HFK: Mogleighetsstudie), og NAV (sjå HFK: samarbeidsavtale med NAV).

14. Annan samfunnsøkonomisk nytteverdi: Som nemnt vil prosjektet gje skuleeigarar ny kunnskap og auka medvit om produksjonsskular som motiverande verkemiddel for vidare opplæring og karriereveg for unge som droppar ut av vidaregåande opplæring. Prosjektet vil undersøka om, og i kva grad produksjonsskular fører til positive endringar i sosial og økonomisk inkludering av dei unge og difor gjev sosialøkonomiske gevinstar på sikt. Kunnskap om effektivitet i innovasjonen vil kunne motivere andre fylkeskommunar, og andre deler av offentleg sektor, til å tenkje nytt kring arbeidet med å styrke gjennomføring av vidaregåande opplæring og hindra utanforskap. Vidare vil kunnskap om realiseringa av innovasjonen kunne overførast til andre skuleeigarar dersom dei vil starta opp med produksjonsskule. Forskingsmessig vil prosjektet bidra med spanande funn til forskingslitteraturen kring vidaregåande opplæring, utdanningspolitikk, og innovasjon i offentleg sektor.

15. Formidling og kommunikasjon

Prosjektet legg stor vekt på formidling. Prosjektet vil inngå i dialog med fem målgrupper: a) beslutningstakarar (politikarar og byråkratar i Hordaland fylkeskommune og andre fylker), b) relevante aktørar som arbeider med å redusere utenforskap og fråfall frå vidaregåande opplæring, c) brukarar, dvs. deltakarar i produksjonsskulane, d) forskingsmiljø, e) ålmenta. Målet med formidlinga er å bidra i den offentlege debatten om produksjonsskular som alternativ for elevar som står i fare for fråfall og utanforskap, i tillegg til å gje eit kunnskapsgrunnlag om korleis ein kan leggja til rette for etablering av produksjonsskular. I FoU- delen av prosjektet vil vi produsere ein rapport på norsk, og paper med presentasjon på NERA-konferansen. Forskarane vil dessutan skriva tre vitenskaplege artiklar:

- a) Om deltakarar sitt læringsbehov og erfaringar i produksjonsskular og kva for verdi dette har for vidare gjennomføring av utdanning.
- b) Lokale vilkår og verdien av tverrsektoriell samhandling i etablering og realisering av produksjonsskular.
- c) Produksjonsskular som samfunnsøkonomisk verkemiddel i utdanning og arbeidsmarknad.

Populærvitenskapleg formidling: Heile prosjektteamet vil bidra i regionale media med formidling frå prosjektet i form av minst ein kronikk eller årleg reportasje i Bergens Tidende eller andre lokale media, i tillegg til ein artikkel til Kommunalt innblikk. Vi planlegg fleire formidlingsseminar der resultat frå prosjektet vil bli presentert, i tillegg til kurs for OT-rådgjevarar og skulerådgjevarar i regionen. Formidlinga vil mellom anna skje i samarbeid med representantane i referansegruppa vår. Både innovasjonsaspektet og forskingsresultata vil bli formidla på seminar i regi av fylkeskommunen og Uni Research Rokkansenteret. Forskingsresultata vil bli diskutert både med nasjonale og internasjonale fagmiljø (NERA, ressursgrupped medlem og internt i forskingsgruppa ved Uni research Rokkansenteret, Demokrati, sivilsamfunn og forvaltning).

DEL 4: Andre opplysningar

16. Miljøkonsekvensar

Prosjektgjennomføringa eller utnytting av resultata vil ikkje ha særskilte negative miljøkonsekvensar. Vi vil her peika på at spesielt tiltaket *Hjeltnes* har ein miljøvennleg profil og kan bidra til gunstig miljø-utvikling i regionen på særleg to område:

1. Ta vare på og vidareutvikla *grøn kunnskap og kompetanse*
2. Stimulera mat-satsing og lokal matproduksjon

17. Etikk

Både den kvantitative og den kvalitative datainnsamlinga vil følgja forskningsetiske retningslinjer. Prosjektet vil bli meldt inn til Personvernombudet for forskning (NSD) umiddelbart etter prosjekttilsagn, og deira tilbakemeldingar for korleis datainnsamlinga skal føregå, i tillegg til at deira råd om oppbevaring av anonymiserte data og intervjutranskripsjonar vil bli følgde. Ettersom nokre av informantane i denne studien er i ein sårbar situasjon, vil forskarane vera ekstra nøye med å følgja prisippa for informert samtykke og konfidensialitet.

18. Rekruttering av kvinner, kjønnsbalanse og kjønnsperspektiv

Prosjektgruppa og referansegruppa består av både kvinner og menn. Både Prosjektleiaren for Innovasjonsprosjektet og Prosjektleiaren for FoU- delen er kvinner. Vi har eit gjennomgåande kjønnsperspektiv i prosjektet og er medvitne om at vi vil utvikla produksjonsskuletiltak som har et tilbod retta mot begge kjønn.

19. Utlysingsspesifikke tilleggsopplysningar

Ikkje relevant.

Litteratur:

- Ball, S. J., M. Maguire og A. Braun (2012) *How schools do policy. Policy enactments in secondary schools*. London, New York: Routledge.
- Bason, C. (2010). *Leading public sector innovation: Co-creation for better society*. Bristol: The Policy Press.
- Bommert, B. (2010) Collaborative innovation in the public sector. *International Public Management Review* 11 (1): 15-33.
- Chesbrough, H. W. (2003). *Open innovation: The new imperative for creating and profiting from technology*. Boston: Harvard Business School Press.
- Det kongelige kunnskapsdepartement (2011). Meld. St. 22 (2010-2011) *Motivasjon – Mestring – Muligheter* Ungdomstinet.
- Det kongelige kunnskapsdepartement (2007). St.meld. nr. 16 (2006-2007) ... *og ingen sto igjen*. Tidlig innsats for livslang læring
- Falch, T., Bensnes, S. og Strøm, B. (2016) Skolekvalitet i videregående opplæring. Utarbeidelse av skolebidragsindikatorer og mål på skolekvalitet. SØF-rapport nr 01/16.
- Falch, T., Borge, L.-E., Lujala, P., Nyhus, O. H. og Strøm, B. (2010). Årsaker til og konsekvenser av manglende fullføring av videregående opplæring. SØF-rapport nr. 03/10.
- Frøyland, K., T. Maximova-Mentzoni og K. Fossetøl (2016) Sosialt arbeid og oppfølging av utsatt ungdom i NAV Tiltak, metoder, samarbeid og samordning i og rundt NAV-kontoret. Sluttrapport fra evaluering av utviklingsarbeid i 15 prosjektområder. AFI-rapport 2016:01
- Halvorsen; B., O. J. Hansen og J. Tægstrøm (2012) *Unge på kanten* Om inkludering av utsatte ungdommer. Nord 2012:005. Nordisk ministerråd 2012. Danmark: Rosendahls-Schultz Grafisk

- Hordaland Fylkeskommune (2016) Hyssingen produksjonsskule. Tilstandsrapport 2015 og 1. kvartal 2016. April 2016.
- Hordaland Fylkeskommune (2015a). Styringsdokument for det pedagogiske utviklingsarbeidet ved dei vidaregåande skulane. Opplæringsavdelinga Hordaland Fylkeskommune, Oktober 2015
- Hordaland Fylkeskommune (2015 b). Mogleighetsstudie på Hjeltnes.
- Hordaland Fylkeskommune og NAV Hordaland (2013) Oppfølging av ungdom med lovfesta rett til vidaregåande opplæring utanfor arbeid og opplæring. Samarbeidsavtale mellom Hordaland Fylkeskommune og NAV Hordaland
- Johnson, R. B, A.J. Onwuegbuzie og L.A. Turner (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods* 2 (1): 112-133
- Larsen, L. (2001) Unge, livshistorie og arbeide. Produksjonsskolen som rum for liv og læring. Ph.d.-afhandling. Roskilde Universitetscenter Institut for Uddannelsesforskning
- Lau, C. B. (2015). Unge i en gråzone: Vejen til et godt liv for unge i en gråzone går gjennom deltagelse i samfundslivet. *Ungdomsskolen*, 2015(9), 14-15.
- Lave, Jean og Etienne Wenger (1991). *Situated learning : legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lillejord, S., K. Halvorsrud, E. Ruud, K. Morgan, T. Freyr, P Fisher-Griffiths, O.J. Eikeland, T. E. Hauge, A. D. Homme og T. Manger (2015). *Frafall i vidaregåande opplæring – En kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for utdanning.
- Ludvigsen, K., R. J. Krumsvik og B. Furnes (2015) Creating formative feedback spaces in large lectures. *Computers & Education* 88 (2015): 48-63.
- Nielsen, M. L. (2010) Afrapportering af følgeforskningsprojektet i forbindelse med SATS- projektet "Fra Produktionsskole til Erhvervsskolesystem". Center for ungdomsforskning.
- Nielsen, K. og S. Kvale (1999). *Mesterlære: læring som sosial praksis*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Reegård, K. og R. Rogstad (red) (2016) De frafalne. Om frafall i vidaregåande opplæring – hvem er de, hva vil de og hva kan gjeres?
- Riksrevisjonen (2016) Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølging av ungdom utenfor opplæring og arbeid. Dokument 3:9 (2015-2016)
- Ringholm, T., H. Teigen, og N. Aarsæther (red) (2013) *Innovative kommuner*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Rørvik, R. (2014). Open innovation. *Kommunalt innblikk* 3/2014: 38-41.
- Sørensen, M. S. og A. Hoppe (2012): *Forbedre produksjonsskoledeltagernes muligheder for at gennemføre en erhvervsuddannelse*, afsluttende rapport på FoU projekt. Produktionsskoleforeningen Danmark
- Winter, S. (2003) Implementation Perspectives: Status and Reconsideration, in Peters, B. G. og J. Pierre (eds) *Handbook of Public Administration*. New York/ London: Sage Publications, s. 212-221.

Formatert: Engelsk (USA)

Formatert: Engelsk (USA)

Formatert: Engelsk (USA)

Formatert: Norsk (bokmål)